I.L.Caragiale în documente de familie

La 25 martie (12 stil vechi) 1885 se năştea la Bucureşti Mateiu I. Caragiale, primul fiu, nelegitim, al lui I. L. Caragiale şi al Mariei Constantinescu. Se ştie că, în timp ce era funcţionar la Regia Monopolurilor Statului, Caragiale a avut o relaţie cu Maria (21 de ani), lucrătoare la o fabrică de tutun, din care a rezultat un copil, Mateiu.

Gurile rele spun că dramaturgul, a cărui moralitate nu era întru-totul ireproşabilă, a refuzat căsătoria cu mama primului său copil, considerând aceasta drept o mezalianţă. În plus, începând cu anul 1885, Caragiale – „om fără noroc", cum obişnuia să se autodefinească, îşi îmbunătăţeşte starea materială, prin moştenirea consistentă rămasă după decesul unei rude bogate din partea mamei: *„Momoloaia"*.

Văduva lui Girolamo Cardini, zis Momulo, aceasta avea o avere impresionantă.

CASA CAPSA de azi se întinde pe terenul ce a aparținut lui Gardini, italian pripășit în prima jumătate a secolului al XIX-lea în capitala Țării Romanești.

El a construit prima sală de teatru din București, Teatrul Morulo, acolo unde, în fața unei săli arhipline, a concertat și Franz Liszt, în Decembrie 1846. Momulo avea cofetărie, restaurant, unde se serveau specialități de curcan, celebrul „*curcan ţintirom*” dar și o sală de club, unde se țineau baluri ale protipendadei.

Deși se comporta ca un rentier onorabil, intrat în lumea celor cu dare de mână, (prin Ecaterina, mama sa, el moștenea 1/6 din averea evaluată la 3000 000 lei aur, rămasă de pe urma Momulaiei), ajuns chiar director al Teatrului Național din București, Caragiale spera însă la mai mult. Astfel, la 7 ianuarie 1889, el se căsătorește cu Alexandrina Burelly, fiica arhitectului Gaetano Burelly, cu care mai are încă doi copii: Luca-Luky (n.3.07.1893) și Ecaterina – Tuschi (n. 30.05.1894).

Relația lui Caragiale cu fiul său Mateiu nu a fost una fericită, spun biografii autorului Crailor de Curte Veche. Aceasta ar explica ciudățeniile manifestate de către primul fiu al marelui scriitor.

Din prima zi de viață, tatăl își arată în mod constant afecțiunea pentru Mateiu, care va creste alături de cei doi frați, în noua sa familie. Caracter dificil, ciudat, Mateiu îşi construiește o biografie fabuloasă, cu accente nobiliare, dar păstrează o bună relație cu mama sa naturală, o femeie simplă, la

care va locui în cursul anului 1905, când revine de la Berlin, în urma unor neînțelegeri cu I.L.Caragiale.

Redăm mai jos un document de familie, o scrisoare datată 26 11.1887, aparținând unui cunoscut al lui Caragiale (nașul de botez al lui Matei).

Dincolo de savoarea limbajului acestei scrisori, de interesantele amănunte de ordin istoric (starea de sănătate a populației, sistematizarea Capitalei, sistemul de burse etc) documentul reprezintă o dovadă a felului în care era tratat Mateiu (la vârsta de 2 ani, micuțul avea o „bonă”, o nemțoaica bătrână, pe care Caragiale o invitata să participe la onomastica fiului său).

Dar mai important ni se pare faptul că marele dramaturg nu era, cum se spunea, nici pe departe atât de avar: El împrumuta bani, deși avea un salariu de biet profesor de liceu, iar colaborările publicistice nu îi aduceau cine știe ce venituri. Un Caragiale generos și….distrat în același timp !

„ Bucureșci, 26 Noiembrie 1887

Dragul meu Alessandre,

„*Plângerea ce faci prin ultima ta scrisoare – pe care ieri o am primit – că nu ți-am scris de mult – este în adevăr dreaptă; dar tu să fii bun că*

întotdeauna a ne scuza, căci tu știi că eu cea mai mare parte din timp nu mă găsesc acasă. Șefii mei de la un timp încoace au hotărât să mă străpătuiască așa încât să ajungă a mă dispera și a-i lăsa în plata domnului.

De când ai plecat tu, numai în Dobrogea n-am fost-încalte toată ţara o am învârtito de la un cap la altul și vice-versa.

– Recunosc că trebuia să–ți scriu mai de mult în privința sănătății Sorichi ca să te liniștești și tu că și noi cei de-aici rău am făcut dar că nu ți-am scris și de-aceea mă grăbesc să îți scriu acum rugându-te încă o dată să mă ierți de întârziere.

Sorica, după o boală de vreo 20 zile, mulţumită lui Dumnezeu și doctorului Trandafirescu, s-a însănătoșit pe deplin. Dumnezeu a făcut minuni cu mine, căci de unde Doctorul mă descuraja și credeam cu siguranță că Sorica va fi pierdută, ca prin minune ea fosta redată nouă printr-o complectă sănătate.

Aseară de S-ta Ecaterina – pe când eram la masă numai eu cu Sorica – alți amici nemaiîmbulzindu-ne de câtva timp – primirăm scrisoarea ta cea din urmă, conținând și felicitări pentru ziua onomastică a Sorichii, singura felicitare primită în tot cursul acelei zile.

Am plâns amândoi de bucurie că tu ești singurul care nu ne-ai uitat, și de întristare că tu lipseai din mijlocul nostru ca altă dată de la asemenea ocaziuni. Pe Ştefănică nu l-am luat de la Școală fiind zi de lucru.

Am să-ți spun că în ziua de St Matheiu am avut la masă pe finul nostru Matheiu Caragiale cu tatăl său și madama lui Matheiu (o germană bătrână). Cu vreo câteva zile mai înainte, Caragiale pentru ziua copilului său, ne invitase la masă la Dânsul, ceea ce i-am și promis.

Astfel aranjați, noi în acea zi pe la 11 ore a.m. ne pregăteam să mergem la ei, când iacă-tă-i ei la noi, deslușindu-ne că el așa a înțeles când a vorbit cu mine.

N-ar fi fost nici o jenă pentru noi această neînțelegere dacă noi am fi fost preparați pentru așa ceva, dar greul era cum să stăm la masă fără nimic preparat.

Cum, necum Sorica îndată a făcut ceva așa încât de la 12 ziua masa a ținut până la 8 seara. Mi-a părut bine această întâmplare, căci nu i-am rămas dator nimic. A, ba i-am rămas dator 1000 lei cu care m-am împrumutat de la dânsul ca să pot plăti locul ce mi s-a dat de Primărie înspre strada Traian; căci, în sfârșit, astă-seară sfârșesc cu noua împrejmuire. Mi s-au dat 160 m.p. și mi s-a luat dinspre Bulevard 67 m.p.

Pentru diferența am plătit 500 lei. Bulevardul cu mare iuţeală a început să-l paveze și deja a ajuns cu el în strada Olari. Partea dinspre Piață peste câteva zile va începe săpăturile bazinului care se face în centrul acestui rondou.

Cu banii dați Primăriei, cu cumpărături de material și lucrul, s-au dus 1000 de lei și ulucele tot nevopsite au rămas. Iancu era să se ducă în Belgia, trimis de către Ministerul Domeniilor; dar a rămas din cauză că bursa pe an nu e decât de 300 de lei, ceea ce face nici un franc pe zi. Eu am fost de părere ca mai bine să stea unde se găsește ca să-și formeze o vechime. Dastă dată el m-a ascultat și a rămas aici. Scarlat și cu Paraschiviţa sunt mulțumiți la Ostrov cu noua lor poziție.

Eu sper că încuscrirea noastră întru inginerie se va face, căci Duca nu se lasă în ruptul capului. Ș-apoi dacă aceasta nu se va face, mărturisesc că mult mi-ar părea rău că n-ați rămas aici unde camarazii voștri – desigur – vor înainta până să vă întoarceți voi în tara.

Desigur că cu încurcăturile ce au urmat în Francia zilele acestea, poziția voastră încă nu s-a putut regula încă – putina răbdare și veți fi regulați o dată. Eu repet și acum părerea mea că adică mai bine a fost că nu v-ați legat, cum ați ajuns acolo, de vreo lucrare, căci atunci n-ați fi avut și voi timpul să

faceți cunoștința cu Francia, așa cum cred că ați făcut acum din cauza lipsei de lucru regulat.

Păcat că nu sunt acolo alte societăți particulare la care să puteți fi atașați la lucru, căci din toate punctele de vedere ar fi fost mai bine. Tare mult doresc tuturor oamenilor să n-aibă cu Statul nici în clin nici în mânecă cum zice românul.

Nu știu dacă ți-am scris că Andrei a reușit a intra în anul preparator de la Școala de Poduri și Șosele. El până acum n-are notă mai mică de 19 și 20 și în toată clasa numai unul mai este cu așa note mari. Să sperăm că va fi tot bun până la sfârșit, deși mi-e teamă că, la intrare ca bursieri, doctorul să nu-l respingă ca prea slab de constituție. Chiar ție era să-ți facă bucluc când ai intrat, dar lui care n-are nici un pic de carne pe el.

Vom vedea însă. Aici în ţară s-a invit - din nenorocirea noastră – o boală molipsitoare de ochi, întâi în armată și acum și prin școli; deja liceul din Iași s-a închis. Nu mă tine Pământul de frică ca această boală să nu se ivească și în liceul unde se găsește Ştefănică și copiii din Piteşti ai amicilor noștri și care sunt niște buni școlari.

Boala ochilor, angina și vărsatul seceră lumea de la un cap și filoxera viile; deja filoxera a ajuns și pe la Leurdeni înspre Piteşti. Noi, anul

acesta, nu știu cum s-a făcut, am băgat mai multe butoaie în pivnița. Regretăm – de câte ori ne punem la masă - că nu mai ești și tu să guști din acest nectar.

Când e Ştefănică acasă, el este însărcinat în locul tău, și când lipsește și el, atunci este Sorica. De câte ori seara, când ședem de vorbă singuri, nu plângeam ca niște copii, când ne gândeam cât ești tu de departe de noi și pentru cât timp. Dacă ar voi Dumnezeu să mă ocup de vreo afacere care să-mi producă mai mult, desigur că voi face face să mai vii prin ţară până la termen. *Să sperăm.*

Nu știu dacă ai primit de curând niște gazete ce rugasem pe doamna Giurescu să-ți trimită când ei au plecat afară. Şi iarăși să-ți trimită câteva, numai ca să știi și tu în ce hal ne găsim și noi pe-aici. Tu, să nu uiți a ne scrie pe dată ce-*ți vei schimba domiciliul. Apropo, tu te păzește de timpul rău p*-*acolo; iar noi suntem mulțumiți că toamna noastră nu ne-a părăsit nici până* acum.

Închipuiește-ți că azi am ieșit din casă cu pardesiul căci era un soare ca de Mai. Zăpada n-a căzut decât la munte. Până acum se plantează pomi și plugurile ară pe capete. La revedere

ss. indescifrabil.

08.11.2006